

VERZONDEN 12 FEB. 2020

Informatiebrief aan de Raad

Zaaknummer: Z/20/39533
Documentnummer: 171445
Datum: 11 februari 2020
Onderwerp: Ontwikkelingen Wet inburgering 2021
Bijlage(n): Nee

Geachte Raad,

Naar verwachting treedt op 1 januari 2021 de nieuwe Wet inburgering in werking. Door invoering van deze wet verandert het inburgeringsstelsel en krijgen de gemeenten de regie over de inburgering. Ter voorbereiding wil het college de gemeenteraad dan ook informeren over de ontwikkelingen rondom de nieuwe wet. In eerste instantie zou de raad een startnotitie worden voorgelegd. Er staan echter nog teveel vraagstukken open. Die vraagstukken worden voor een groot deel door rijksbeleid bepaald en daarom wordt de gemeenteraad nu door een informatiebrief geïnformeerd en in een later stadium middels een informatiebijeenkomst om input gevraagd. De genoemde startnotitie komt hierbij te vervallen.

Aanleiding

In 2018 is voor het eerst door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW) aangekondigd dat de Wet inburgering wordt gewijzigd en het gehele stelsel wordt herzien. Een aantal nadelen van het huidige stelsel, waarin inburgeraars zelf verantwoordelijk zijn voor bijvoorbeeld het vinden van een passende cursus, zijn:

1. De begeleiding is niet optimaal
2. Statushouders blijven langdurig afhankelijk van een bijstandsuitkering
3. Inburgeringstermijnen worden niet gehaald
4. Door een slechte informatiepositie wordt een aantal inburgeraars slachtoffer van fraude
5. Er wordt een groot aantal ontheffingen van de inburgeringsplicht afgegeven
6. Het einddoel van de inburgering, waarbij bedoeld wordt op een zo snel mogelijke participatie (het liefst via betaald werk), wordt onvoldoende behaald

In het nieuwe stelsel moeten gemeenten onder andere zorgen voor een passend aanbod voor inburgeringsplichtigen met betrekking tot (taal)onderwijs, participatie in de samenleving waarborgen, de voortgang monitoren en handhaven op het niet nakomen van de verplichtingen. Voor een verdere toelichting op het nieuwe inburgeringsstelsel wordt verwezen naar bijlage 1. Hoewel het nieuwe stelsel eerdergenoemde effecten waarschijnlijk niet teniet zal doen, kan het wel bijdragen aan het in de toekomst verzachten of voorkomen hiervan.

Doelgroep

De nieuwe wet is van toepassing op degenen die ná 1 januari 2021 inburgeringsplichtig worden¹. De inburgering is namelijk niet voor iedere nieuwkomer verplicht². Daarnaast onderzoekt het

¹ Deze plicht start wanneer het verblijfsrecht door de Immigratie- en Naturalisatiedienst bekend is gemaakt. De inburgeringstermijn start wanneer iemand is ingeschreven in de gemeente en beslaat 3 jaar

² Wanneer iemand de nationaliteit heeft van een land uit de Europese Unie, Liechtenstein, Noorwegen, IJsland, Zwitserland of Turkije, is er geen verplichte inburgering. Dit geldt ook wanneer iemand jonger dan 18 jaar is, ouder dan de pensioengerechtigde leeftijd is, 8 jaar of

Ministerie van SZW of Turkse nieuwkomers ook inburgeringsplichtig gemaakt kunnen worden. Op dit moment kunnen zij alleen vrijwillig kiezen om een inburgeringstraject te volgen.

Inburgeringsplichtigen die onder het huidige stelsel vallen, behoren tot de zogeheten 'en ondertussen' groep. Zij maken geen onderdeel uit van het nieuwe stelsel en dienen hun inburgering op de thans geldende wijze te voltooien.

In 2018 en 2019 hebben zich gemiddeld 20 gezinsmigranten³ per jaar gevestigd in de gemeente Wassenaar. Voor wat betreft 2020 is de taakstelling met betrekking tot te huisvesten statushouders⁴ vastgesteld op 18 (gebaseerd op de eerste helft van 2020). Deze zijn echter niet allen inburgeringsplichtig, bijvoorbeeld vanwege hun leeftijd. Het exacte aantal inburgeringsplichtigen dat onder de nieuwe wet komt te vallen, is dan ook lastig te benoemen.

Landelijke ontwikkelingen

Op dit moment zijn er nog diverse onzekerheden, niet in de minste plaats over de hoogte van het budget en de opdracht aan gemeenten met betrekking tot de regierol. Tot op heden is namelijk onduidelijk welk budget gemeenten tegemoet kunnen zien ten behoeve van de voorbereiding op en de implementatie en uitvoering van de nieuwe wet. Meer duidelijkheid hieromtrent wordt verwacht rond de Voorjaarsnota 2020. Ook moet een groot aantal onderdelen van de wet nog worden uitgewerkt in zogeheten lagere regelgeving (zie bijlage 2).

Diverse partijen, waaronder de VNG, hebben hun zorgen geuit bij het Ministerie van SZW over het bovenstaande. Zo is bij de internetconsultatie van de concept wettekst onder andere aandacht gevraagd voor duidelijkheid omtrent de financiering, de informatievoorziening en de verdere uitwerking van de wet in lagere regelgeving. Deze verdere uitwerking is van belang om inzichtelijk te krijgen welke beleidsvrijheid gemeenten hebben in het nieuwe stelsel. Ook kan dan bekeken worden hoe binnen de wet maatwerk geleverd kan worden, maar ook hoe de nieuwe taken optimaal aan kunnen sluiten op de bestaande dienstverlening in het sociaal domein, bijvoorbeeld op het gebied van participatie en re-integratie.

Aanpak

Hoewel er nog diverse vraagstukken openstaan, wordt ervan uit gegaan dat de nieuwe Wet inburgering nog steeds per 1 januari 2021 ingaat. In 2020 zet het college dan ook in op een succesvolle voorbereiding, zodat inburgeringsplichtige inwoners tijdig met hun inburgering kunnen starten.

Inmiddels is de gemeente goed op weg. Gelet op de gezamenlijke uitvoering van taken op gebied van werk en inkomen is de samenwerking met de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Voorschoten ook op het gebied van inburgering tot stand gekomen. De voorbereiding op en uitwerking van de eerste onderdelen van de nieuwe wet is gestart. Zo wordt in kaart gebracht welke eisen gesteld worden aan het nieuwe stelsel, welke afwegingsmogelijkheden er zijn, en wordt input opgehaald bij maatschappelijke partners. Ook wordt contact onderhouden met andere gemeenten, zowel in de arbeidsmarktregio als daarbuiten. Dit om kennis te delen en om samenwerkingsmogelijkheden in kaart te brengen.

Vraagstukken

Zoals eerder vermeld moet op het moment van schrijven nog een aantal aspecten van de nieuwe wet verder worden uitgewerkt. Voor een korte weergave hiervan, alsook welk onderdeel van de nieuwe wet verplicht is voor welke doelgroep, wordt verwezen naar bijlage 2.

De onduidelijkheden die er nu nog zijn, zorgen ervoor dat de gemeente voor een aantal keuzes staat met betrekking tot de nieuwe wet. Dit zijn onder andere:

1. Beperkt de gemeente haar rol en taken tot hetgeen wettelijk verplicht wordt gesteld in het nieuwe inburgeringsstelsel, of wil de gemeente bijvoorbeeld onderdelen uit het nieuwe stelsel ook beschikbaar stellen voor de zogeheten 'en ondertussen' groep (de doelgroep van het huidige inburgeringsstelsel)?
2. Welke onderdelen voert de gemeente in eigen beheer uit en welke onderdelen worden uitbesteed aan externe partijen?

langer in Nederland woonde toen hij of zij leerplichtig was, Nederlandse diploma's of andere bewijsstukken heeft van een bepaalde opleiding in de Nederlandse taal of wanneer iemand tijdelijk naar Nederland komt voor studie of werk (bijvoorbeeld als expat)

³ Gezinsmigranten zijn veelal mensen die naar Nederland komen voor een partner

⁴ Statushouders zijn mensen met een voorlopige of voorwaardelijke verblijfsvergunning

3. In welke vorm zoekt de gemeente (boven)regionale samenwerking? Dit kan op het niveau van de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal, maar een samenwerking met de gemeente Den Haag en/of Leiden behoort ook tot de mogelijkheden

Planning

Voor wat betreft 2020 is per kwartaal aangegeven welke stukken de gemeenteraad nog tegemoet kan zien:

- Q2: nader informeren gemeenteraad dmv een informatiebijeenkomst, opstarten inkooptraject taal en nader informeren lokale partijen
- 15 september: vaststellen beleidsplan
- Q4: informatiebrief inzake uitvoeringsplan

Hierbij moet worden opgemerkt dat de planning afhankelijk is van die van het Ministerie van SZW. Het streven is om in het tweede kwartaal van 2020 de gemeenteraad nader te informeren over de laatste ontwikkelingen en input voor nadere beleidsontwikkeling op te halen in een informatiebijeenkomst. Daarnaast worden betrokken professionals in een apart traject geïnformeerd. Zo is voor hen op 23 januari jl. een bijeenkomst georganiseerd, waar in de loop van het jaar nog vervolg aan wordt gegeven. De informatie die in deze bijeenkomsten wordt opgehaald, is tevens input voor het beleid. Ook wordt bekeken op welke wijze de huidige doelgroep betrokken kan worden bij de lokale beleidsontwikkeling. Daarna wordt het beleidsplan aan de gemeenteraad aangeboden. In de tweede helft van 2020 wordt ook een uitvoeringsplan opgesteld; de gemeenteraad wordt hierover in het vierde kwartaal geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. H.I.P. Oppatja,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

